

NORDISKE STUDIER I LEKSIKOGRAFI

Titel:	Adverb og adverbialer: En forsømt ordklasse i ordbøkene	
Forfatter:	Jón Hilmar Jónsson	
Kilde:	Nordiska Studier i Lexikografi 11, 2012, s. 367-376 Rapport från Konferens om lexicografi i Norden, Lund 24.-27. maj 2011	
URL:	http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/nsil/issue/archive	

© Nordisk forening for lexicografi

Betingelser for brug af denne artikel

Denne artikel er omfattet af ophavsretsloven, og der må citeres fra den. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

- Citatet skal være i overensstemmelse med „god skik“
- Der må kun citeres „i det omfang, som betinges af formålet“
- Ophavsmanden til teksten skal krediteres, og kilden skal angives, jf. ovenstående bibliografiske oplysninger.

Søgbarhed

Artiklerne i de ældre Nordiske studier i lexicografi (1-5) er skannet og OCR-behandlet. OCR står for 'optical character recognition' og kan ved tegngenkendelse konvertere et billede til tekst. Dermed kan man søge i teksten. Imidlertid kan der opstå fejl i tegngenkendelsen, og når man søger på fx navne, skal man være forberedt på at søgningen ikke er 100 % pålidelig.

Adverb og adverbialer: En forsømt ordklasse i ordbøkene

Jón Hilmar Jónsson

In most traditional dictionaries the status of adverbs and adverbials is weak compared to other word classes. This applies to the selection of lemmas where adverbs seldom have high priority, partly because of the dominance of adjective lemmas of the same word stem. It also applies to the status of many multi-word adverbials which can be difficult to detect within the entries of nouns, verbs and adjectives, especially when the adverbial has an independent meaning. Syntactically, adverbs and adverbials are most closely related to verbs but their occurrence and description in verb entries is *inevitably limited* because of the condensation of the dictionary text.

In electronic dictionaries adverbs and adverbials can assume a stronger position. Multi-word adverbials, like other multi-word units, can be directly searchable and even have lemma status on the same basis as single-word lemmas. Grammatical tagging of such lemmas also allows search and classification independent of their lexical representation.

Grammatical sorting and classification also facilitates the semantic analysis, with regard to synonym and antonym relations and to the grouping of related lemmas in larger semantic fields.

The article discusses this theme with reference to Icelandic dictionary material and an ongoing lexicographical project.

Nøkkelord: ordklassefordeling, adverbialer, lemmatisering, flerordslemmaer, ordnett, grammatisk tagging, semantisk klassifisering

1. Innledning

De fleste ordbøker inneholder en hel mengde forskjellige leksikografiske data som ligger på ulike plan i ordbokens struktur. Sammensetningen av disse dataene og deres posisjon og plassering i ordboksteksten er ikke alltid klar, i hvert fall ikke for brukerne, og det kan forekomme at heller ikke leksikografen har full oversikt.

Brukeren får gjerne, i hvert fall ved første øyekast, et ufullkomment bilde av disse forholdene. I reklamen står det ganske ofte ikke mye annet enn at ordboken inneholder en mengde oppslagsord og ordforbindelser, eller fraser. I omteksten til ordboken, innledningen og brukerveiledningen, kan man forvente å finne mer utførlig informasjon men heller ikke den gir alltid en dekkende skildring av de enheter ordboksteksten er sammensatt av, og av hvordan de er plassert i forhold til hverandre.

Lemmaene og lemmalisten utgjør ryggraden i enhver ordbok. I de fleste ordbøker består den av enkeltord fra ulike ordklasser. Samtlige lemmaer får en ordklasseangivelse som delvis tjener det formål å skille mellom homonymer. Makrostrukturen er som regel alfabetisk, og lemmaene blir fremstilt som uttrykksrelaterte og dermed gjerne flertydige enheter. I allmennspråklige ordbøker og i de fleste større ordboksverk kan man regne med at alle ordklasser er representert selv om det kan være av svært ulikt omfang. Substantivene utgjør som regel det overveldende flertall, adjektivene kommer på andreplass, etterfulgt av verbene som den tredje største ordklassen. Nederst på denne lista står de lukkede ordklassene, pronomen, tallord, preposisjoner og konjunksjoner. Og midt imellom står det en ordklasse som riktignok er åpen, men som vil ha vesentlig mindre omfang og vekt enn de større ordklassene, dvs. adverbene.

Jeg vil i denne artikkelen rette oppmerksomheten mot denne sistnevnte ordklassen og prøve å belyse hva som bidrar til at den gjerne står litt avsides innenfor lemmalista og i ordboksteksten, og hvordan den kan få en mer aktiv posisjon i en ordboksmodell der flerordsenheter kan få lemmastatus, og der betydningsbærende adverbialer også er inne i bildet som lemmakandidater (jf. også Jónsson 2009).

2. Plassering og relasjonsforhold

I en tradisjonell allmennspråklig ordbok blir betydningsbærende flerordsenheter underordnet ettordslemmaene. Det betyr at i mange tilfeller vil deres plassering være uklar og avhengig av ulike forhold i de enkelte artikler. Denne uklarheten bidrar også til at de får en uregelmessig og varierende form og fremstilling i ordboksteksten. Deres underordnete posisjon i ordboksstrukturen understrekes ytterligere ved at de ikke får noen grammatisk markering på linje med enkeltordenes ordklasseangivelser.

Morfologisk er adverbene sterkt knyttet til adjektivene, og det betyr at de gjerne opptrer som sublemmaer underordnet adjektiver av samme ordstamme, selv om en slik lemmatisering sjelden er regelmessig og konsekvent. Syntagmatisk derimot er adverbene sterkest knyttet til verbene, og dermed vil verbartik-

lene best illustrere deres egenskaper og karakteristiske bruk. Paradigmatisk og semantisk er adverbene relatert til adverbiale flerordsenheter av ulike slag, som i den grad de overhodet blir angitt i ordboksteksten, primært opptrer som elementer i substantivartikler. Leksikalsk og funksjonelt står mange adverb dessuten i klar relasjon til preposisjoner av samme ordstamme.

Alt dette bidrar til at adverb og betydningsbærende adverbialer inntar en beskjeden plass i de fleste ordbøker. Behovet for å angi og beskrive adverb og adverbialer kan også begrenses av det forhold at de i språkbruken tilhører remadelen av de kommunikative enhetene, der tekstsammenhengen er med på å avdekke den aktuelle betydningen.

3. Ordklassenes styrkefordeling, en sammenlikning av noen sentrale nordiske ordbøker

Så lenge den trykte ordboken var enerådende, var det ikke realistisk og nesten ikke aktuelt å skaffe seg et helhetlig bilde av de enkelte ordklassers profil og karakter, for hvert enkelt oppslag og hver enkel observasjon er begrenset til en bestemt artikkel, og den alfabetiske sorteringen i de fleste tilfeller det eneste synlige bindeleddet mellom lemmaene. For leksikografen kunne det også være problematisk å skaffe seg en tilstrekkelig innsikt i dette forholdet, og å formulere og følge klare retningslinjer for utformingen av ordboksteksten til lemmaer av en gitt ordklasse, siden etappene i redaksjonsarbeidet sjelden er konsentrert om en bestemt ordklasse uavhengig av alfabetet.

Ordklassenes størrelsesforhold har heller ikke fått noen særlig oppmerksomhet, og de blir sjelden fremhevet i redegjørelsen for innholdet i en ordbok. Når det gjelder nyere ordbøker, kan denne informasjon hentes frem fra databasen og gi et interessant grunnlag for vurdering og sammenlikning av ulike ordbøker.

Jeg vil i første omgang sammenlikne noen nordiske ordbøker som dels kan defineres som allmennspråklige ordbøker, og som i alle tilfeller dekker det allmenne ordforrådet.¹ Som det fremgår av tabell 1 er kategoriseringen i ordklasser ikke helt parallell, og visse klasser og underkategorier forekommer bare i én av ordbøkene. Men det spiller en mindre rolle for det som her er aktuelt, nemlig sammenlikne de åpne ordklassene og se hvordan adverbene er plassert. For å få det til, har jeg måttet slå sammen kategorier som tilhører samme ordklasse og i enkelte tilfeller forenkle klassifiseringen.

¹ Jeg takker mine kolleger i Danmark, Norge og Sverige, Henrik Lorentzen i København, Oddrun Grønvik i Oslo og Sven-Göran Malmgren i Göteborg, for å ha formidlet informasjon om de skandinaviske ordbøkene.

	Substantiver	Adjektiver	Verb	Adverb	Antall lemmaer
Íslensk orðabók	62.100 (74%)	13.300 (16%)	7.300 (8.6%)	1.300 (1.4%)	84.000
Den trykte DDO	42.600 (72%)	8.800 (15%)	7.000 (11%)	990 (2.0%)	59.390
DDO på nettet	67.400 (77%)	12.200 (14%)	7.050 (8.0%)	990 (1.0%)	87.640
Retskrivningsord- bogen	43.100 (69%)	10.700 (17%)	7.500 (12%)	800 (2.0%)	62.100
Norsk ordbok 1-9	202.400 (77%)	38.000 (14%)	20.400 (7.7%)	3.500 (1.3%)	264.300
Metaordboka	438.000 (79%)	79.300 (14%)	30.000 (5.5%)	6.200 (1.5%)	553.500
Svenska Akademiens ordlista	97.230 (77%)	18.800 (15%)	9.000 (7.0%)	1.560 (1.0%)	126.590
Svensk ordbok	43.200 (69%)	9.550 (15%)	8.700 (14%)	1.170 (2.0%)	62.620

Tabell 1. Ordklassefordeling i noen nordiske ordbøker

Adverbene utgjør i alle tilfeller en ganske liten del av lemmabestanden, og som forventet er prosenttallet lavest for de ordbøkene som inneholder de fleste lemmaer. Hvis vi ser på de andre ordklassene så er prosenttallet for substantivene nokså konstant, fra 69 til 79 % og det øker jo flere lemmaer ordboken har. Antall adjektiver er enda mer konstant og utgjør fra 14 til 17 % av lemmabestanden. Den største variasjonen finner vi derimot i verbene, fra 5,5 % i Metaordboka til 14 % i Svensk ordbok. Det ville være interessant å se nærmere på dette forholdet, ikke minst på det som gjør at Svensk ordbok gir verbene en forholdsvis stor vekt, mens substantivene står relativt svakt.

En slik sammenlikning gir naturligvis et ganske grovt og i og for seg ufullstendig bilde av det som karakteriserer en ordbok med hensyn til de leksikalske enheter den inneholder og beskriver, og deres innbyrdes forhold og relasjoner. Her burde mange av de enheter som tradisjonelt tilhører ordbokens mikrostruktur, også være inne i bildet og da først og fremst de betydningsbærende flerordsenheter som fungerer som adresser for semantiske angivelser, forklaringer og/eller illustrerende brukseksempler. Disse enhetene blir gjerne plassert under substantivlemmaer ut fra det prinsipp at substantivet utgjør det sterkeste elementet i forbindelsen selv om forbindelsen i sin helhet står som verbal eller adverbial. Denne lemmaplasseringen betyr at slike flerordsenheter ofte står ganske isolert i ordboksteksten, og at deres semantiske og syntagmatiske egenskaper ikke får noen aktualitet for helheten.

4. Forholdet i konstruksjonsordbøker, ordboken Orðastaður

Når det gjelder adverb og adverbialer så ligger de i større grad enn andre ordklasser skjult i ordboksteksten slik at de bare til en viss grad er direkte tilgjengelige som lemmer, og forekommer i større grad som elementer i beskrivelsen av andre ordklasser. Det gjelder især verbene. Det betyr at en helhetlig oversikt over denne utvidete ordklasse og dens karakteristiske egenskaper oftest er utelukket, og at brukeren får nøye seg med mer eller mindre tilfeldige glimt.

De ordbøker vi hittil har sett på, kan grovt sett karakteriseres som allmennspråklige ordbøker. I andre typer ordbøker, spesialordbøker av ulike slag, vil ordklassedelingen se annerledes ut. Med hensyn til adverb og adverbialer er konstruksjonsordbøker spesielt aktuelle i denne sammenheng. I den islandske ordboken Orðastaður (1994, 2. utg. 2001), som kan defineres som en kollokasjons- og konstruksjonsordbok, får vi et helt annet bilde av ordklassene, noe som fremgår av nedenstående tabell. Her er substantivene fortsatt den største ordklassen, men den er adskillig mindre enn i de allmennspråklige ordbøkene og overskrider så vidt 50 %. Verbene står derimot tilsvarende sterkere og ligger omtrent på samme nivå som adjektivene. En annen stor forskjell, og det som kan overraske mest, er at adverbene ikke lenger blir nevnt; det fins altså ingen adverbiale lemmer i ordboken. Men hvis vi ser på ordboksteksten, så er det klart at adverb og adverbialer inntar en betydelig plass i beskrivelsen av de enkelte lemmer, til og med slik at det aktuelle lemmaet primært fungerer som adgangsnøkkel til informasjon om varierende og semantisk sammenhengende adverbiale enheter, enkeltord og flerordsforbindelser. Det forutsettes altså at brukeren finner den logiske veien til denne informasjon gjennom kjente basisenheter som adverbene og adverbialene står sammen med. Med hensyn til det ville lemmatisering av de adverbiale enhetene være ulogisk og overflødig innenfor en alfabetisert lemmaliste med enkeltord.

Vi legger også merke til hvor få lemmer ordboken inneholder, drøyt 11.000 i alt. Men også her dekker lemmerne enheter som ligger tett inntil overflaten som en slags latente lemmer som ville utvide lemmalisten kolossalt, dvs. semantisk klassifiserte sammensetninger av de enkelte lemmerne i en særskilt komponent, i alt bortimot 100.000 ord. Men den sentrale kjernen i ordboken er ordforbindelsene den inneholder, omtrent 45.000 kollokasjoner og konstruksjoner.

Antall lemmaer	11.200	
Substantiver	6.200	56%
Adjektiver	2.200	19.5%
Verb	2.400	21%
Forledd	400	3.5%

Tabell 2. Orðastaður: Sammensetningen av lemmabestanden

Det kan sies å være noe paradoksalt i det å holde adverbene utenfor lemmalisten samtidig som de får en spesiell fokusering i ordboksteksten. Og selv om det i og for seg er logisk i en ordbok som Orðastaður, understreker det hvor vanskelig det er å komme fram til en tilfredsstillende lemmatisering og presentasjonsmåte innenfor rammen av en trykt semasiologisk ordbok.

De hindringer og problemer det her dreier seg om, har naturligvis med struktureringen av ordboksteksten å gjøre, ikke minst det avgjørende skillet mellom ordbokens makro- og mikrostruktur. Hvis adverbene skal kunne komme sterkere til syne og adverbialene trekkes frem som selvstendige og aktive enheter, må de opptre på samme plan som de tradisjonelle ettordslemmaene. Og det er fullt ut mulig hvis vi tar skrittet fra den trykte til den elektroniske ordboken.

5. Adverb og adverbialer i Íslenskt orðanet

I de siste årene er det på Island blitt bygget opp en leksikografisk database og ut fra den en ordboksmodell som jeg og min medarbeider Þórdís Úlfarsdóttir har gitt navnet Íslenskt orðanet (se Jónsson og Úlfarsdóttir 2011). Her utgjør data-samlingen til Orðastaður grunnlaget sammen med data fra andre kilder, bl.a. en fraseologisk begrepsordbok ved navnet Orðaheimur som utkom som en slags fortsettelse av Orðastaður, der de faste ordforbindelser og idiomatiske uttrykk står i fokus, og der hovedlemmalisten består av begrepsoverskrifter som forener semantisk beslektede fraser. Ordnettet utgjør nok et skritt i omformingen av lemmastrukturen fra det semasiologiske aspektet der enkeltordene er enerådende, til det onomasiologiske aspektet der oppmerksomheten gjelder lemmaenes innbyrdes relasjoner (leksikalske, syntagmatiske, paradigmatisk, grammatisk og semantisk), og der flerordsenheter er inkludert som likestilte enheter. Her er det ikke plass til å gi en helhetlig beskrivelse av ordnettet, men jeg vil fremheve noen karakteristiske trekk.

Nedenstående tabell gir en oversikt over ordklassene og deres størrelsesforhold i Íslenskt orðanet. Foruten det høye antall lemmaer (ca. 260.000) legger vi merke til hvor stor plass verbene opptar i lemmalisten. Adverb og adverbialer (som en sammensatt ordklasse) skårer også adskillig høyere enn adverbene i de nordiske ordbøkene som ble omtalt tidligere.

Antall lemmaer	255.000	
Substantiver	127.500	50%
Adjektiver	37.000	14.5%
Verb	79.000	31%
Adverb og adverbialer	11.500	4.5%

Tabell 3. Íslenskt orðanet: Sammensetningen av lemmabestanden

I ordnettet er flerordslemmaer aktuelle innenfor alle ordklasser, men de er spesielt karakteristiske for verb og adverb(ialer). Den leksikografiske analysen gjelder lemmaenes innbyrdes relasjoner, især de semantiske, der det forutsettes en omfattende entydiggjøring av såvel ettords- som flerordslemmaer. Denne analysen er også verdifull for en målbevisst betydningsbeskrivelse av lemmaene.

5.1 Adverbiale flerordslemmaer, leksikalske og grammatiske mønstre

Innenfor mikrostrukturen, og sammen med andre elementer i ordboksteksten er de ulike adverbialene ganske uhandgripelige enheter. Det avgjørende ved overføringen til makrostrukturen og lemmaplanet er å forsyne hvert enkelt lemma med en grammatisk kode som gjengir hvilke enheter det er sammensatt av. Det gjelder ellers for alle flerordsenheter i ordnettet og ble først utført for verbene som dermed fikk et nytt klassifiseringsgrunnlag. For at den grammatiske markeringen skal fungere ved sortering og klassifisering av lemmaene, må de få en standardisert fremstilling. De grammatiske taggene gjelder i hovedsak ordklasse, kasus og bestemthet, men dessuten får ledd med varierende innhold en avgrensende markering i form av hakeparentes og en passende proform eller kontekstangivelse med typiske ord og kombinasjoner.

Dermed får de adverbiale lemmaene en grammatisk angivelse på linje med ettordslemmaenes ordklasseangivelse, noe som i grunnen gir et enda bedre sorteringsgrunnlag.

En sortering av de adverbiale flerordslemmaene, alfabetisk så vel som etter grammatiske tagger, avdekker grammatiske og leksikalske mønstre samtidig som den kan gjenspeile semantiske relasjoner. Figur 1 inneholder to alfabeti-

serte lister med adverbialer. Den ene innledes med preposisjonen *frá* ‘fra’ i temporal betydning (*frá barnsku* ‘fra barndommen’, *frá fæðingu* ‘fra fødselen’ osv.). Den andre innledes med konjunksjonen *þegar* ‘når’. I en elektronisk ordbok kan slike kombinasjoner i stor utstrekning lemmatiseres og kobles sammen på ulike måter, enten det gjelder relasjoner av leksikalsk, grammatisk eller semantisk karakter. I ordnettet er lemmalisten i prinsippet åpen og lemmatiseringen motiveres av at vedkommende lemmakandidat står i en bestemt semantisk eller syntagmatisk relasjon til andre lemnaer.

14 frá barnsbeini ao ffs no-d	78 þegar tímar líða ao ffs no-n sol
15 frá barnæsku ao ffs no-d	79 þegar tímar líða fram ao ffs no-n so ao
16 frá barnsku ao ffs no-d	80 þegar um hægist ao ffs fs sol
17 frá birtingu til sólarlags ao ffs no-d fs no-g	81 þegar upp er staðið ao ffs so so sol
18 frá blautu barnsbeini ao ffs lo-d no-d	82 þegar út á líður ao ffs so sol
19 frá blábernsku ao ffs no-d	83 þegar úthallar degi ao ffs so no-d
20 frá byrjun ao ffs no-d	84 þegar úthallar slætti ao ffs so no-d
21 frá eilífi til eilíðar ao ffs no-d fs no-g	85 þegar úthallar sumri ao ffs so no-d
22 frá forðum tíð ao ffs ao no-n	86 þegar úthallar vetri ao ffs so no-d
23 frá fornheionum tíma ao ffs lo-d no-d	87 þegar verst gegnir ao ffs so sol
24 frá formu fari ao ffs lo-d no-d	88 þegar þar að kemur ao ffs so sol
25 frá formöld ao ffs no-d	89 þegar þörf beiðir ao ffs no-n sol
26 frá forsögulegum tíma ao ffs lo-d no-d	90 þegar þörf krefur ao ffs no-n sol
27 frá fyrsta fari ao ffs lo-d no-d	91 þegar öll kurl komu til grafar ao ffs fn-óákv-n no-n so fs no-g
28 frá fyrstu qerð ao ffs lo-d no-d	92 þegar öllu er á botninn hvolft ao ffs fn-óákv-d so fs no-g sol
29 frá fyrstu hendi ao ffs lo-d no-d	93 þegar öllu er til skila haldið ao ffs fn-óákv-d so fs no-g sol
30 frá fyrstu tíð ao ffs lo-d no-d	94 þegar <illa> árar ao ffs <ao> sol
31 frá fæðingu ao ffs no-d	
32 frá gamalli tíð ao ffs lo-d no-d	

Figur 1. Adverbiale flerordslemnaer: Leksikalske og grammatiske mønstre

Verdien av den grammatiske markeringen av flerordslemnaene i ordnettet kommer best til syne i verbene der de utgjør et sorteringsgrunnlag for ulike konstruksjonsmønstre og trekker frem karakteristiske syntaktiske egenskaper til de enkelte verb. Selv om mangfoldigheten er mindre blant adverbialene, viser de også en rik leksikalsk og syntaktisk variasjon. Det gjelder bl.a. skillet mellom ulike kasus og markeringen av ledd med varierende innhold. Den grammatiske taggingen viser en stor konstruksjonsmessig variasjon, og visse kombinasjoner skiller seg ut med en spesiell høy frekvens, f.eks. preposisjonsledd i ulike variasjoner der preposisjonen styrer dativ. Som eksempel dekker taggen fs lo-d no-d (preposisjon + adjektiv i dativ + substantiv i dativ) drøyt 700 lemnaer, bl.a.:

- að minnsta kosti ‘i hvert fall’
- af ráðnum hug ‘med overlegg’
- á skammri stundu ‘på kort tid’
- frá blautu barnsbeini ‘fra barnsbein av’
- fyrir opnum tjöldum ‘for åpen scene’
- í fljótu bragði ‘ved første øyekast’
- með glöðu geði ‘med glede’
- undir berum himni ‘under åpen himmel’

Den grammatiske og alfabetiske sorteringen vil i mange tilfeller underbygge semantisk gruppering og klassifisering av lemmaene. Den kan synliggjøre og skjerpe semantiske relasjoner og på den måte bidra til oppbyggingen av synonymgrupper av den type som vises i figur 2. Ved markeringen av synonymrelasjoner blant flerordslemmaene må det tas strukturelle hensyn, slik at en parallell argumentstruktur blir et klart kriterium for synonymgrupperingen.

med overlegg

SAMHEITI / SKYLDHEITI
 að yfirlögðu ráði ao af ásetningi ao af ásettu ao
 af ásettu ráði ao af forsettu ao af forsettu ráði ao
 af forsettum ásetningi ao af ráðnum hug ao
 af ráðnum huga ao af settu ráði ao af tilsettu ráði ao
 eftir upplögðu ráði ao með ásetningi ao með ásettu ao
 með ásettu ráði ao með ráðnum huga ao
 með upplögðu ráði ao viljandi ao vísvitandi ao

hele livet

SAMHEITI / SKYLDHEITI
 alla sína lífdaga ao alla sína lífsdaga ao
 alla sína lífstíð ao alla sína ævi ao
 alla ævi ao allt sitt líf ao

overdrevent

SAMHEITI / SKYLDHEITI
 fram úr hófi ao hóflaust ao í óhófi ao meir en góðu hófi gegnir ao
 meir en hófi gegnir ao meir en hófi hæfir ao meira en góðu hófi gegnir ao
 oftar en góðu hófi gegnir ao óhóflega ao úr hófi ao úr hófi fram ao

øyeblikkelig

SAMHEITI / SKYLDHEITI
 á auga lífandi bili ao á auga lífandi bragði ao á augabragði ao
 á lífandi bragði ao á samri stundu ao á skammri stundu ao
 á stundinni ao á svipstundu ao áður en <maður> veit af ao
 eins og skot ao í einni svipan ao í einu vetfangi ao í hvelli ao
 óðara ao strax ao undir eins ao

Figur 2. Synonymgruppering av adverbiale flerordslemmaer

6. Sluttord

Denne korte gjennomgangen av adverbenes og adverbialenes plassering og posisjon som betydningsbærende leksikografiske enheter og deres status i en tradisjonell lemmamodell sammenliknet med en utvidet modell der betydningsbærende flerordsenheter er inkludert i lemmalisten, gir oss anledning til å tenke over alle de muligheter og utfordringer den elektroniske ordboken gir. Et mer aktivt samspill mellom de enheter og elementer som er gjenstand for en ordboksbeskrivelse, er en viktig faktor i den forbindelse. Og der inntar adverbene og adverbialene en betydelig plass. Arbeidet med det islandske ordnettet er ment å bidra til å gi disse enhetene en sterkere leksikografisk fokusering i fremtiden.

LITTERATUR

- DDO = Den danske ordbog 1–6. København 2003–2005. <http://ordnet.dk/ddo/>
 Íslensk orðabók. 4. útgáfa. Reykjavík 2007.
 Íslenskt orðanet: www.ordanet.is
 Jónsson, Jón Hilmar, 2009: Lemmatisation of Multi-word Lexical Units: Motivation and Benefits. Henning Bergenholtz, Sandro Nielsen & Sven Tarp (eds). *Lexicography at a Crossroads. Dictionaries and Encyclopedias Today, Lexicographical Tools Tomorrow*. S. 165–194. Bern: Peter Lang.
 Jónsson, Jón Hilmar og Þórdís Úlfarsdóttir, 2011: Íslenskt orðanet: Et skritt mot en allmennspråklig onomasiologisk ordbok. I: *LexicoNordica* 18: 87–108.
 Metaordboka. Norsk ordbok 2014. <http://no2014.uio.no/tekster/sok/index.html>
 Orðaheimur. Reykjavík 2002.
 Orðastaður. 2. útgáfa. Reykjavík 2001.
 Retskrivningsordbogen. 3. udgave. København. 2001.
 Svensk ordbok utgiven av Svenska Akademien. Stockholm 2009.
 Svenska Akademiens ordlista. 13. uppl. Stockholm 2006.

Jón Hilmar Jónsson

Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum - Háskóli Íslands, Reykjavík
 jhj@hi.is